

TELEGRAFUL ROMÂN

Apare Martia, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 34
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refuză. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori
30 fl. rëndul cu litere garmond

Școlile noastre.

Sibiu, 11 Novembre n.

În numărul trecut al fôiei noastre vorbind despre programul premierului țării, am amintit în trecăt jertfele pe cari le-a adus și le aduce biserica și poporul nostru pentru susținerea școlilor.

Revenim azi asupra acestei cestiuni, pentru-că în timpul de față, când toate se desvôltă cu celeritatea fulgerului, când progrese surprindtore se obțiu pe toate terenurile, îndoita este și chiămarea școlii. Și pentru-ca școlă să corăspundă datorințelor și aspirațiunilor ce se așteptă de la ea, de lipsă este, ca statul și biserica pășind mână în mână să îngrijescă neadormit, ca progresele moderne să străbată printr'însa în toate ramurile societății, căci altfel se sguđuie echilibrul din societate, și fără de pace nu 'i vorbă de progres, nu 'i vorbă de fericire.

Statul și biserica având în mâinile lor școlile, datore sunt să pună la dispozițiunea lor toate mijlocele necesare pentru răspândirea de progrese nouă. Datore sunt a face corpului didactic toate înlesnirile posibile, pentru-ca magistrul, de ori-ce categorie fie el, să pôta funcționa de pe catedră voios și cu entuziasm, ear' nu cu capul plin de griji pentru suportarea neajunsurilor sale materiale. Datore sunt statul și biserica să pôrte grijă, ca copiii sermani să fie provăduți cu cele necesare, pentru-că și acestora li-se cuvine să fie înzestrați cu lumina cunoștinței.

Fiind-că de la bunăstarea școlilor atârână bunăstarea și fericirea omenimii, este lucru învederat, că toți cei chiămați au deopotrivă sântă datorință să stăruiască neînterupt și sincer, ca școlile să fie provăduite în modul mai sus arătat. Neglugați școlile și mai faceți să aibă Europa încă 9 milioane de baionete, și veți vedé, că binecuvântările păcei nu vor nutri pe ômeni. Reduceți însă baionetele și faceți, ca școlile să fie pe de atâtea-ori mai multe și mai bine înzestrate, și veți vedé, că dra-

gostea frățescă ce isvorește din pacea universală, va captura inimile tuturor.

Tôte poporele lumii civilizate, mai ales în timpul din urmă, au făcut mult pentru bunăstarea învățământului. În deosebi statele din apusul Europei au ajuns acolo, că — în cifră medie vorbind — 80% știu ceti și scrie și sunt în stare să țină cont de toți pașii progresului modern. Pentru copiii lipsiți de mijloce se îngrijește comuna, reuniuni de binefacere, corporațiunile religioase, ori statul. Pentru corpul didactic încă s'a făcut și se face tot posibilul; s'ar face cu mult mai mult, dacă molohul resbelului n'ar înghiți hălos cea mai cruntă sudore a poporului.

În cât privește acum în special bunăstarea învățământului și îmbunătățirea generală a școlii noastre confessionale, constatăm că biserica, conștie de însemnătatea și înalta ei menire, între împrejurările grele de astăzi a făcut tot ce s'a putut în această direcțiune, și anume atât în ceea-ce privește înaintarea progresului didactic, cât și cu privire la conservarea caracterului ei confessional.

Învățătorii nostri ies din institutele nôste pedagogice mai bine armați cu cunoștințele necesare, salariile se ameliorază, ear' frecuența școlară se urocă din an în an. Pe unde numai se pôte se reedifică sau se zidesc școlile nouă. Cu un cuvânt, putem afirma, că așa numita bunăstare materială a școlilor nôstre se ameliorază.

La succesul, pe care îl cerem și-l așteptăm de la școlile nôstre, va contribuî atât pentru ameliorarea instrucțiunii, cât și în genere pentru ameliorarea stării poporului, spiritul și direcțiunea urmărită de școlă.

În ceea-ce privește spiritul, care are să domineze în școlile nôstre, este natural, că fiind școlile nôstre confessionale: toate cunoștințele ce le învață elevul în școlă trebuie să le aducem în legătură cu religiunea; și religiunea și principiile religiunii creștine trebuie să domineze întreg sistemul de învățământ; tot ce se învață într'însele

are să apropie pe elev de Dzeu și să-i inspire „frica Domnului”, astfel, ca frica Domnului și convingerea vie și activă despre existența lui Dzeu să-l stăpânescă încă de mic, și în întreaga viața lui viitoare; ear' în ceea-ce privește direcțiunea învățământului, acesta numai una pôte să fie potrivită, și anume: ca tot ceea-ce învață elevul în școlă să aibă o valoare reală pentru viața lui viitoare.

Purcedând din aceste puncte de vedere, învățământul devine interesant și educativ, pentru-că un învățământ, care predând materia desvôltă totodată și cugetarea, dă elevilor o hrană spirituală-morală, care conduce pe elev la independență în cugetare și la formarea conștienței individuale astfel, că încă de mic se deprinde a stărui și lucra la îmbogățirea capitalului său spiritual-moral.

Suntem convinși, că precum în trecut, tot asemenea și în viitoriu factorii chiămați, și în deosebi superioritatea noastră bisericească va face tot ce se va puté pentru apărarea caracterului confessional al școlii nôstre, și va îngrijă, ca ea din an în an să deă câte o generațiune de elevi tot mai bine instruiți și mai bine provăduți cu cunoștințele trebuincioase pentru viață; ear' acesta este un însemnat pas înainte pentru înaintarea școlilor nôstre.

Și avem încredere în sporiul, pe care 'l vor face școlile nôstre în viitor, pentru-că în popor și în genere în societatea noastră a întrat un puternic spirit de lucru pe toate terenurile vieții; și dacă școlă și biserica, stărui la formarea acestui binefacător spirit, — el se va simți și vedé nesmintit, mai bine în școlă și în înaintarea școlilor nôstre.

Din dietă. Alaltăeri și eri dieta ungară a continuat discuțiunea asupra programului de guvernare al cabinetului Tisza. Ședința de alaltăeri (Luni) a fost decisivă în ce privea atitudinea partidului kossuthist față cu noul guvern. A nune, a vorbit Holló (kossuthist radical) anunțând „continuarea luptei” (obstrucție), apoi contele Ioan Zichy, care

din politica de până acum a lui Tisza și din forma cum și-a compus cabinetul deduce, că cu Tisza se va re-activa sistemul vechiu. E desilusionat Zichy și prin faptul, că în timp ce contele Héderváry a trebuit să cadă, din cauza discursului lui Körber în dieta austriacă, aceleași declarațiuni ale lui Héderváry făcute acum de Tisza sunt primite cu aprobare din partea partidului liberal. La fine declară că partidul poporal nu are încredere în promisiunile lui Tisza și va exercia față cu el controlă energetică.

Cătră ora 1 după amiază a ajuns la cuvânt contele Tisza, care în o vorbire calmă, ținută în ton elegant și lipsit de floscule patetice a răspuns oratorilor de până atunci.

Reflectând mai întâiu contelui Zichy 'l asigură, că temerea de re-activarea „sistemului vechiu” nu este basată, și dovedește că în cestiunea armatei punctul de mâncare al guvernului este identic cu cel al creatorilor legii din 1867 și cu al enunțațiunilor făcute de Sziágyi Dezsó la 1893. Asigură, că instrucțiunea în limba magiară în școlile militare se va începe la tóma viitoare, nu pôte spune însă, deocamdată, că pentru câte obiecte va fi obligetóre limba magiară, ceea-ce a produs nemulțămire în partidul kossuthist. Acesta nemulțămire s'a potențat când în cestiunea emblemelor armatei a declarat că voește să statorăscă embleme comune.

Pe tema emblemelor s'a produs apoi iritație întré kossuthisti, cari sub impresia acelei iritațiuni în conferența lor de partid au hotărât unanim (70 membri prezenți, 8 absenți) a lăsa cestiune deschisă cestiunea obstrucției.

Continuând a reflecta celorlalți oratori, deosebi lui Kossuth, se declară de acord, că după dările din „ex-lex” să nu se încasseze camete de întârziere și să se pôta plăti acele dări în rate. În cestiunea reformei electorale dorește arondarea mai corectă a cercurilor electorale și alegerea pe cercuri notariale; va presenta dietei proiect de lege și în scopul ôre-cărei reduceri a censului.

Asemenea și cu privire la celelalte cestiuni a făcut declarații destul de mulțămitoare, pe kossuthistii radicali însă, cari voesc totul deodată, nu i-a putut mulțăm și i-a infuriat deosebi prin apărarea școlilor naționalitaților, în privința cărora a făcut declarațiuni relativ destul de loiale și binevoitóre.

FOIȘORĂ

Problema școlii moderne.

Școlă și familia.

(Discurs festiv rostit în aula gimnasiului român gr.-or din Brașov la serbarea sf. Sofii, în ziua de 5/18 Octobrie 1903, de profesorul Nicolae Sulică).

(Urmare).

În adevăr o mare doasă de preocupățiune și patimă se recere, pentru-ca să poți pune în circulațiune faime, că profesorul umblă cu gânduri de răsbunare (ați auțit: profesorul umblă să se răsbune asupra unui nepuținos și nevinovat copilaș?), că pe cutare îl persecută, din potrivă pe cutare îl protejază, — faimé și suspiciônari nedemne de nivoul înalt intelectual și moral, ce cu drept se presupune la un matur corp didactic.

Nota rea și câte o inofensivă măsură disciplinară, aplicată elevului sburdalnic nu ca pedepsă, ci cu preservativ pentru viitoriu, scôte de regulă pe părinte din fițni și sărite.

Azi și cel mai mediocru elev, care s'a

ales cu un crâmpeiu de limbă latinăscă știe, că tot ceea ce se propune și dispune în școlă, se învață *non scholae, sed vitae*. Numai părinții să fi rămas în cestiuni de educațiune până și în urma unor băieți de școlă?

Fără conlucrarea armonică a familiei tótă opera de educațiune a școlii devine de obicei ilusorie. Prin neîncrederea și izolarea părinților școlă e lipsită de unicul său aliat firesc în opera ei de educare. E o nespasă calamitate la noi lipsa unui contact mai intim între școlă și familie, întré profesori și părinți întru ajungerea aceluiași scop de a ferici tineretele odrasle, de o potrivă iubite și unora și altora.

Ce e drept, la noi e la mijloc și distanța, căci cei mai mulți dintré elevi sunt din afară, din provincie. Cu toate acestea îl mai veți din când în când pe părintele elevului colindând strădule Brașovului, dar' e o adevărată raritate, eveniment chiar, când își ia inima în dinți — vorba vine — și 'ți calcă pragul școlii sau al casei, să te întrebe cum mai merge băiatul, și ce ar fi de făcut, ca să se îndrepteze. Ce să te miri însă de cei din afară, când pe părinții copiilor de aici, din centru, din nemijlocita apropiere, cu anii nu 'i poți vedé?

Când copilașul zace de lingóre, părintele alérgă în ruptul zapei la medicul, tămăduitorul fisic al bólelor trupesti, și 'l tamjură pe ce are mai sfânt, jertându-și tot ce are, să sară și să-i salvéze odorul. Pentru ce nu alérgă cu aceeași dragoste și devotament și la profesor, medicul spiritual, când elevul cade în lingóre spirituală: neglijență, renitență sau altă abnormitate psihică? Ori trăim încă tot în vécul, în care cântărește numai corpul material, ear' sufletul se pôte destrăma și chiar distruge? Să ne ferescă Dumnezeu de așa ceva!

Dar' și când se întâmplă lucrul acesta, sfatul părintesc, francheța binevoitóre a profesorului e interpretată ca rea voință și chiar dușmănie. Părintele ajunge să vadă în dascălul fiului său nu un prietin, nu un aliat natural, ci un dușman formal. Elevul firește toate acestea le aude, și aici e nesocotința cea mare și în adevăr de neiertat a părinților. Elevul astfel intimidat și predispus de acasă în contra profesorilor săi, cu ce inimă și cu ce dragoste să se mai apropie de școlă și de părinții săi sufletesti? Aici se începe apoi stagnarea, ear' critica și chiar campania de calumnii, ce se pôrtă une-ori — tot în fața elevului — pe socotéla profesorului, e de

natură a spuibera și compromite tótă autoritatea profesorală, ear' autoritatea pe lângă iubire e unul din principalele mijloce ale educațiunii și disciplinei moderne.

Cine e de vină, întreb încă odată, la toate aceste anomalii, școlă, ori familia?

3. Amestecul nepermis și nechiămat al părinților în cestiuni de întocmirea internă a școlii, ca planul de învățământ etc.

Resonamentul nefericit, ce se aude uneori din gura câte unui părinte, că limbile clasice sunt limbi mórte, că fiul său n'are lipsă de matematică, fiind-că nu vrea să 'l facă inginer, și alte de felii acesta, sunt tóte de natură de a disgusta de studiu pe elev din capul locului ear' urmarea va fi earăși stagnare, neglijență și regres.

Dór' însași legea școlilor nôstre medii dispune anume, că cultura generală, ce o intenționează școlă medie, are să se întemeieze în liceu (gimnasiu) pe studiile umane, limbile clasice, ear' în școlă reală pe științele reale. Legea e lege, și legea în punctul acesta e forte resonabilă.

(Va urma).

La ora 2¹/₄ s'a terminat ședința de Luni, rămânând a se continua discuția în ședința de ieri, care — conform rapoartelor telegrafice — până la ora 12 s'a ocupat cu întregirea locurilor vacante în diferitele comisiuni ale dietei, făcute prin votare nominală. Apoi a vorbit la program deputatul Vlad, care declară, că naționalitățile nemaghiare nu agită contra ideii de stat magiar. Dacă în chestiunile intereselor lor culturale și naționale sunt lăsate în pace, bucuros dau statului aceea ce se cuvine statului. Vlad încheie cu declarațiunea, că nu are încredere în Tisza. Al doilea orator a fost preotul rom. catolic Hock, care polemizează cu Vlad în chestiunea de naționalități.

Secție nouă în ministeriul de agricultură. Noul ministru de agricultură Tallán Béla a format în ministeriul de agricultură o nouă secțiune, pe lângă cele opt, câte erau până acum. Anume secția secușcă, pentru afacerile de ajutorare a secuimeii. Conducătorul al secției a numit pe Balogh Vilmos, consilieriu ministerial și fost până acum conducătorul al secției presidiale în același ministeriu.

Obstrucția se continuă. Partidul kossuthist a ținut Luni seara conferință primind unanim propunerea lui Kossuth, ca chestiunea continuării, ori sistării luptei contra guvernului, să fie lăsată chestiune deschisă. Cei cari inclină spre pace pe lângă anumite condițiuni, voiau să facă altă propunere (prin Barta Ödön), dar' rășboinicii nu i-au lăsat să ajungă la cuvânt, ci au pretins votarea en bloc a propunerii lui Kossuth.

Conform părerii rășboinicilor, hotărîrea de Luni înseamnă, că prin ea se menține în vigoare hotărîrea de mai înainte, conform căreia „lupta trebuie continuată până când chestiunea limbii în armată se va rezolva conform dorinței națiunii.”

Vechiul comitet aranjator al obstrucției intră de nou în funcțiune.

De la conferențele preoțești.

(Conferența tractului Dej).

— Raport special. —

12/25 Octombrie 1903.

(Fine.)

β) Căusele acestor scăderi sunt: puțină predicare a cuvântului lui Dumnezeu în și afară de biserică, nepriceperea ritualelor bisericesti, lipsa de curățenie prin biserică, ornamentarea insuficientă ori defectuoasă a bisericilor prin introducerea de icone eterodoxe, oficierea serviciului divin fără evlavie (ba unele rituale nici nu se oficiază de loc, precum în Dumineci și sărbători Vecernia; în Mercurile și Vinerile din postul cel mare, când poporul se mărturisește, mai cu seamă — Liturgia înainte sfințită; tot în Mercurile și Vinerile din Păsesimi — seara Priveghierile sau Bdeniile; ear' Litiliile și alte multe rituale frumoase nu sunt cunoscute nici după nume, introducerea de cântări bisericesti străine și cu caracter teatral, ear' cele orientale cântate fără nici o pricepere și defectuos; primirea de nași de altă confesiune la cununii și botez; o parte din inteligență nu mai rare-ori cercetează biserică și face clăci în sărbători, dând astfel pildă rea poporului; tot la o parte din inteligență, chiar și la unii creștini cu stipendii de la biserică, puțin simț de jertfă pentru școlă, biserică și alte instituțiuni culturale-morale și puțin interes față de binele poporului; puțină disciplină la o parte din cler când e vorba de îndeplinirea mandatelor de sus pentru binele poporului, provenită mai cu seamă din lene; pe unele locuri multe taxe ilegale și anticanonice, ori prea mari și nefixate în ordine și neaprobat, d. e. pentru estradarea de documente, pentru primirea mărturisirei, împărțirea sfinteii cuminecături, săvârșirea înmormântărilor, etc.; negrija de averile bisericesti și școlare ori folosirea aceluia spre scopuri străine (a ș. por. bis); la mulți preoți lipsa de jertfă de a contribui și ei la acoperirea trebuințelor bisericesti-școlare; lăcomia nejustificabilă a unor preoți de a trage în favoarea lor personal toate venitele parohiale, cu prescurtarea intereselor bisericesti și școlii,

și prin urmare cu prescurtarea intereselor culturale, morale și materiale ale poporului de la care trăesc, chiar și atunci, când își au fixate în mod legal emulamentele ce le compet și când parochia nu are de unde și acoperi dintr'alt loc trebuințele sale; puțină străduință de a lumina poporul asupra folosului învățături și școlii; la decadența morală a poporului contribuesc foarte mult și actualele legi politice bisericesti despre neconfesionalism și căsătoria civilă obligatorie fără obligativitatea căsătoriei bisericesti; apoi neîncercarea de a paraliza influința stricaciioasă ce provine din contactul cu străinii dușmani bisericesti și poporului; lipsa de prelegeri publice, de înșoțiri și reuniuni, certe întră preoți și învățători provenite din interese personale condamnabile; puțină grijă pentru deșteptarea și întărirea simțului religios în popor prin ținerea în curățenie a bisericilor, progădiilor și cimiteriilor etc. etc.

γ) Ca remedii pentru delaturarea acestor scăderi se recomandă următoarele: Predicarea cuvântului lui Dumnezeu în și afară de biserică în mod conștient și la toate serviciile divine, combatând toate relele observate și explicând poporului toate ritualele bisericesti; capacitarea poporului la toate ocaziunile pentru a susține și primi obiceiurile cele bune și a se desăvâța de cele rele; aranjarea de festivități bisericesti-școlare la toate ocaziunile binevenite; oficierea tuturor ritualelor bisericesti cu toată evlavie și frumos, introducându-se uniformitate în cântările bisericesti și tipic după cum se propun în seminarul nostru din Sibiu și înființându-se coruri populare; preoții să officieze toate funcțiunile sacre îmbrăcați în reverenși; preoții, învățătorii, epitropii și toate fețele bisericesti să deie pildă bună poporului împlinindu-și conștient toate datorințele oficiale și viața privată încă să le fie de model, clăciile și lucrul amănabil să fie oprit în sărbători; bisericile, școlile, progădiile și cimiteriile să le țină curate și în ordine, ferindu-le de orice profanare; din biserică și din casele poporului nostru să se scotă toate iconele eterodoxe; nași de altă confesiune să nu se mai cheme nici la nunte nici la botez, și să se explice poporului pentru ce; să se străne pe lângă inteligență, ca și ea să cerceteze regulat biserică și să se țină de poruncile bisericesti, ca așa și ea să deie pildă bună poporului; poporul să fie capacitat despre toate drepturile și datorințele lui față de biserică și față de școlă, ca așa să le sprijinească de bună voie spre binele lui în toate direcțiunile; în seminarul să se crească o preoție mai bine disciplinată, mai bine pătunsă de simțământ ortodox și cu mai multe cunoștințe practice din legile bisericesti, civile și sociale, de cât până acum; preoțimea și toată inteligența — mai cu seamă cei creștini în stipendii de la biserică — să arete mai mult simț de jertfă față de instituțiunile bisericesti, școlii și poporului; preoțimea să se ferescă de taxe ilegale și anticanonice, mai cu seamă la funcțiunile sacre (mărturisire, înmormântări etc.), ca să nu se înstrăneze poporul de la biserică, și din astfel de motive; poporul să se țină tot felul de prelegeri publice folositoare, după trebuințele lui; pentru acoperirea trebuințelor bisericesti-școlare și alte necesități și pentru ușurarea lui de sarcini împreună cu susținerea acestora și pentru folosul lui direct să se înființeze imediat când se vor pute tot felul de fonduri, fundațiuni, în special după împrejurări — fonduri de bucate, înșoțiri economice, reuniuni, biblioteci școlare și populare etc., după ce această lucrare a preoțimei din acest protopresbiterat i-s'a înlesnit foarte mult prin compunerea unor multe de statute și regulamente prezentate de preotul G. Hango ca proiecte în conferința din anul 1901 și acum depuse spre folosire la bibliotecă protopresbiterală; să se sisteze unele dintre fețele bisericesti-școlare; poporul să fie îndemnat la îmbrățărirea meseriilor, comerțului și uneltelor noue economice corespunzătoare împrejurărilor locale și să fie instruit a-și lucra pământul în mod rațional; tot așa să se țină prelegeri publice din legile bisericesti și civile, ca să se desvețe de la mania de a purta procese chiar și atunci când nu are drept și pentru lucruri de nimic; de asemenea să fie instruit în legile igienice și de bunăcuviință; apoi a se feri de datorii ușurate, mai cu seamă pe cambii, explicându-i rigurositatea acestora; dar' mai presus de toate să se pună deosebit pond pe școlă și

pe catechisațiune și controlă din partea organelor superioare, etc. etc.

Precum am amintit, dintră scăderile mai însemnate aflate în popor, în conferențele acestui protopresbiterat, în anul 1900 a fost pertractat concubinatul, ear' în anul acesta s'a pertractat beția pe baza elaboratului prezentat și cetit de preotul I. Giurgiuca. — În urma desbaterilor asupra acestui elaborat, conferența recomandă următoarele mijloce pentru domolirea patimei beției în popor: reținerea preoțimei în măsură și mai mare de la beuturi spirituoase; îndemnarea poporului la cruțarea și cumpetare; reducerea cantității de beuturi la botez, la cununii și la înmormântări; capacitarea tinerimei cu ocaziunea catechisării și a poporului în biserică și afară de biserică despre păcatul beției și relele de tot felul ce provin din ea, și în fine înființarea de reuniuni de temperanță. Pentru lucrarea vastă și deplină succedă, atât ca formă, cât și ca cuprins, disertantului s'a exprimat mulțumită protolară, și pentru-ca preoțimea tractuală să o pôte folosi ca material pentru trebuințele poporului, și-a exprimat dorința să o publice. (Se va publica în numerii următori — Red.)

Revenind la firul cerculariului consistorial menționat, presidentul și-a prezentat elaboratul: „Plan cronologic despre agendele periodice oficiale scripturistice și de controlare ale parochiului gr. or. în decursul fie-cărui an” lucrat pe baza Statutelor, Regulamentelor, instrucțiunilor și dispozițiunilor congresuale, sinodale și consistoriale, în vigoare pe seama preoțimei din acest protopresbiterat. Fiind tipărit și acceptat întocmai, s'a distribuit preoțimei prezente, ear' zelosului și binemeritatului șef tractual i-s'a votat mulțumită protolară.

Pentru purtarea unei condice istorice în fie-care parochie și filie și pentru scrierea monografiilor acestora, s'au luat dispozițiuni încă în conferința din anul 1901, și pentru înlesnirea acestor lucrări, în conferința din anul trecut preotul G. Hango a prezentat și o instrucțiune detaliată, hotărînd conferința a o tipări pe speșele preoțimei, ceea ce însă în lipsă de mijloce nici până acum nu s'a putut face. Durere însă, că până acum nici un preot nu a început a purta condica menționată, nici a scris vre-o monografie — afară de preotul G. Hango, care prezintă aceste conferențe *Monografia capelei gr. ort. rom. de la penitențiarul reg. ung. reg. din Gherla*, publicată în Tel. Rom. a. c. — Deci conferința insistă și mai departe pentru purtarea condicilor istorice și pentru scrierea monografiilor parochiilor și filiilor din protopresbiterat.

Tot așa insistă și mai departe pentru înființarea de fonduri, și mai cu seamă de fonduri de bucate, înșoțiri economice și reuniuni pentru toate trebuințele poporului, amăsura repetitelor ordine consistoriale, concluderilor sinodelor protopopești și conferențelor preoțești anterioare. Spre lauda celor ce-i privește fie șis, că cu privire la întemeiere de fonduri, mai cu seamă de fonduri de bucate, până acum se vede un rezultat frumușel.

Atât în firul ordinului consistorial menționat.

A urmat apoi prezentarea raportului protopresbiterat despre punerea în lucrare a concluderilor conferențelor anterioare preoțești din partea preoților tractuali, din care se vede că nici *Conspectul despre predicile ținute poporului* nu s'a purtat. — Deci preoțimea se îndatorază din nou și la îndeplinirea acestui concluder, luat în conferința din 1901, arătând în el: când, cu ce ocaziune și despre ce s'a predicat.

Tot așa nu s'a pus în lucrare din partea unor preoți nici concluderul 9. din 1900 referitoriu la înaintarea catalogelor despre cărțile aflate în bibliotecile parohiale și filiale în scopul compunerii unui catalog general despre cărțile mai vechi. Deci preoțimea se îndatorază din nou și la acesta.

În fine protopresbiterul prezintă raportul învățătorului-bibliotecariu Aug. Herman despre starea bibliotecii protopresbiterale de la înființarea ei (1902) până în prezent. Din raportul acesta se vede, că biblioteca în prezent dispune de 47 opuri în 49 exemplare, — din cari 41 opuri donate de Comitetul central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ear' 6 opuri donate de preotul G. Hango, pentru cari donațiunii conferința le exprimă mulțumită protolară și publică; apoi după acoperirea unor speșe, în bani gata 4 cor. 66 fil., având și o mulțime de taxe restante pe la preoți — Regu-

lamentul bibliotecii a fost tipărit și împărțit preoțimei (fiind publicat în Tel. Rom. a. c. nr. 5, 6 și 7). Rațiociniile și bugetele pe anii 1903 și 1904 s'au aprobat dându-se absolutoriu. Pentru procurare de cărți s'a preliminarat pe anul 1904 o sumă de 20 cor., ear' cu designarea aceluia a fost încredințat șeful tractual. Cu finea anului curent averea bibliotecii — amăsura regulamentului, se va introduce în inventariul averii protopresbiteratului.

Ca loc de întrunire pentru conferința proxima s'a designat parochia Chiuesci, dându-se însă mână liberă șefului tractual a o convoca într'alt loc, dacă așa ar aduce cu sine împrejurările.

Referitoriu la agendele conferinței proxime, conferința a decis, ca: șeful tractual să raporteze despre purtarea Conspectelor din partea preoțimei despre predicile ținute poporului, despre purtarea condicilor istorice și despre scrierea monografiilor și filiilor tot din partea preoțimei; preoții să înseinteze rapoartele despre activitatea lor și cataloagele despre cărțile din bibliotecile parohiale și filiale; preotul I. Giurgiuca își va ceti înaintea poporului disertația despre beție; preoții Aug. Bodea și Sig. Lengyel se vor pregăti cu câte o predică despre lux, și care va fi designat o va rosti înaintea poporului cu ocaziunea serviciului divin, în fine după puțină se va refera asupra rapoartelor despre activitatea preoților și asupra catalogelor despre cărțile din bibliotecile parohiale și filiale. Designarea altor obiecte se așteaptă de la autoritățile superioare.

Cu acestea fiind eshaustate ordinea de zi, protopresbiterul-president încheie conferința la 4 ore p. m., mulțumind preoțimei pentru seriozitatea cu care a pertractat obiectele puse spre pertractare și îi pune și de astădată la inimă îndeplinirea conștientă a multelor și bunelor concluderile luate în conferențele de până acum, căci numai așa îi vor fi ei spre onore și poporului — de la care trăește — spre folos. — Li mulțamește preotul G. Hango pentru înțeleptă conducere și își exprimă speranța, că întrunirea acesta va lăsa influința cea mai binefăcătoare asupra poporului din acesta comună, accesibil pentru tot lucrul bun, dacă i-se vorbește cu sinceritate și cu pricepere.

În urma acestora preoții s'au depărtat din sala de învățământ și s'au întrunit din nou la masa ospitală și bogată a parochiului local, de unde s'au depărtat numai seara târziu — fie-care la ale sale. G. H.

„Asociațiunea.”

Convocare.

Adunarea generală a despărțământului *Agnita* al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” se va ține în acest an în opidul *Agnita* în sala școlii gr. or., în 9/22 Novembre la 11 ore a. m.

La adunarea acesta sunt rugați a participa toți membrii despărțământului, cum și toți Românii, cari cunoscând scopul mareș al acestei instituțiuni culturale, se interesază de progresarea ei.

În special e rugată preoțimea a influința, împreună cu învățătorimea, asupra poporului și a l'indatora cu blândetă, ca și el să fie reprezentat în număr cât mai mare la adunarea acesta. Imi permit să atrag atențiunea onoraților domni preoți și învățători asupra „Apelului” meu dto 28 Ianuarie a. c. publicat în „Telegraful Român” nr. 7, însă în speranță că nu vor lua în nume de rău, și vor fi buni a da loc rugărei mele din acel apel.

Programul adunării:

1. Deschiderea adunării prin presidiu.
2. Raportul comitetului.
3. Raportul cassariului.
4. Esmiterea unei comisiuni cenzurătoare a rapoartelor de sub 2 și 3.
5. Esmiterea unei comisiuni pentru înscrierea membrilor noi și pentru încasarea taxelor.
6. Propuneri de-sine-stătătoare.
7. Raportul comisiunii cenzurătoare.
8. Disertațiuni, cari sunt a se preda domnului administrator protopopeș, ca presidentului adunării, cel puțin cu trei zile înainte de adunare.
9. Designarea locului pentru proxima adunare generală.
10. Încheierea adunării.

Agnita, la 3 Novembre 1903 n.

Secretariul despărțământului:
(L. S.) *Acscenie Lene.*

Pentru catedrală.

Vestea zidirii bisericii noastre catedrale a străbătut și în lumea nouă America, la numărșii credincioși, mânăți de la vatra părintească preste mari și țeri de greutatea necazurilor nesuportabile de-acasă; și câțiva din ei s'au grăbit a oferi și ei obolul lor în scopul marelui, trimițând la adresa I. P. S. Sale metropolitului nostru suma de 71 cor. 73 fil. Iată numele contribuitorilor, originari din Sâmbăta-superiără-apusenă și jur:

1. Ioan Fanea	cor. 10—
2. Iacob Comșa	" 5—
3. Dionisie Comșa	" 5—
4. Adam Begu	" 5—
5. Spiridon Bogdan	" 5—
6. Nicolae M. Hașiu	" 5—
7. Ioan Poparadu	" 5—
8. Spiridon Căprița	" 5—
9. Savu Săvoiu	" 5—
10. George Ciocan	" 4—
11. Neofit Vasu (Vețu?)	" 4—
12. Nicolae Ciuta	" 4—
13. Nicolae Pârvu	" 3—
14. Nicolae Begu	" 2-50
15. Iosif Petroiu	" 2-50
16. Damaschin Pârvu	" 2-50

cor. 72-50

din cari 77 fileri speșele de transport.

În legătură cu aceste oferte ale credincioșilor noștri depărtați în lume străină, înregistrăm ofertul de 100 corone făcut în același scop de st. domnă *Iosefina Răuciu-Popp* din Budapesta.

Dumnezeu să 'i pomenescă în împărăția sa.

Din nordul Transilvaniei.

(Biserică nouă în Baba).

— Octobre 1903.

După multe neajunsuri și necazuri zilnice ce ne întimpină în fie-care minut, ni-e dat și nouă celor din nordul arhidieceșei să avem câte o zi de distracție și de bucurie, în care să uităm zilele negre, de cari s'arțea ne învrednicește mai adese-ori. După ce alții mai chibățați au întrelăsat a scrie ceva despre ziua noastră de bucurie, îmi iau voie — de și cam „post festa“ — să scriu eu câteva cuvinte.

Voi să vorbesc despre așezarea petrei fundamentale a nou edificândei biserici gr. or. române din Baba, tractul protopresbiterial Dej, făcută în 21 Septembrie st. v.

Comuna Baba e situată lângă drumul comitatens ce duce de la Gălgău la Lăpuș-ungureș, în comitatul Solnoc-Dobăca. Constă din vre-o 130 familii cu 600 locuitori, toți gr. or., cari se ocupă cu economia și în mare parte cu arderea și transportarea varului, cea mai mare parte zileri, cari abia 'și căștigă cele necesare de pe o zi pe alta; — abia a patra parte din ei sunt în stare materială mai bună.

Biserica ei, făcută din lemn înainte cu câțiva secoli, e așa de mică, în cât abia încap în ea vre-o 20 persoane, și e aproape ruinată, — turnul e deja ruinat de vre-o 6—7 ani.

Era deci indispensabilă edificarea unei biserici noue, căci de repararea celei vechi nici vorbă nu putea fi. Poporul sărac, bani la biserică nimic. Înzădar și-a frământat mintea parochul local cu planul edificării unei biserici noue, din material solid — tot nu a putut-o scote la cale, căci lipsiau mijlocele necesare. — Dar' Cel de sus care toate le îndreptă spre bine, și-a adus aminte și de fiii sei din comuna Baba, trimițându-le în persoană dlui notariu cercual de aici Várady József, pe bărbatul care avea să-i scotă din scea încurcătură și să afle isvorul de venit din care să se pótă edifica o biserică din material solid, corăspundătoare recerintelor timpului modern.

Am zis mai sus că locuitorii comunei Baba, în partea cea mai mare se ocupă cu arderea și vînderea varului. Dreptul arderei varului l'a exerciat din început comuna politică, — esarëndându-l, — ear' venitul încurcea în lada comunală. Astfel întreg venitul ce rezulta din arderea varului, de zeci de ani se folosia spre acoperirea șeselor comunale.

Înainte de acesta cam cu vre-o 8—9 ani, o parte din acest drept s'a esarëndat separat, cu o sumă anuală de 320 corone, pe 6 ani; însă chirașul după trei ani a abzis, solvind totodată arănda de pe acei 3 ani, în sumă de 960 corone.

Dl notariu cercual al nostru Iosif Várady — de și magiar, — dar' având simțăminte nobile, a depus-o spre fructificare la banca de păstrare din Ileanda-mare, cu scop de a se pótă cu timpul întrebunța la clădirea unei biserici gr. or. române în Baba.

Ajuns aci, scopul principal i-a fost asigurarea sumei de 960 cor. pe șeșete bisericii dar' nu numai acesta, ci și jumătate din venitul anual al dreptului sus amintit.

În scopul acesta a făcut tot, ce numai a trebuit. Consultatu-s'a cu parochienii, cu parochul local, cu reprezentanța comunală, cu protopresbiterul tractual, cu pretorul cercual, cu deputatul cercului, Simó Lajos, cu vice-comitele, cu un cuvânt cu toate persoanele de cari avea lipsă a-i întinde mână de ajutor întru realizarea marelui său scop. Făcut-a protocoalele și scriptele de lipsă în această cauză, mers'a cu parochul local și cu epitropii în deputașune la deputatul dietal, rugându-l să le sprijinască cauza, în fine cu parochul local în frunte cu dl protopresbiter tractual Teodor Hermann au mers în deputașune la vice-comitele, rugându-l să binevoiască a le sprijini cauza în comitetul și congregașunea comitatensă.

Întreprinderile acestea au avut rezultatul dorit, căci atât comitetul administrativ, cât și congregașunea comitatensă, aflând justă și basată cererea parochienilor din Baba, încă înainte de acesta cu 5—6 ani a decis, ca suma depusă la banca din Ileanda-mare — 960 cor. și interesele ei, cum și jumătate din venitul dreptului de vărării, trece pentru totdeauna în proprietatea bisericii gr. or. române din Baba.

Cu acestea isvorul de venit fiind asigurat, înainte cam cu 3 ani s'a cumpărat cu 400 cor. un intravilan acomodat, pe care să se edifice biserica, ear' celelalte rate anuale ce au încurs din esarëndarea acelu drept, cam 400—450 corone la an, s'au depus spre fructificare la banca sus amintită, reprezentând azi trumășua sumă de circa 6000 zi: șeșete mii de corone.

Meritul creării acestui capital și a isvorului de venit pe șema amintitei biserici e a se atribui notariului nostru cercual Várady József, care de și străin de nenum și religie noastră, a luat inițiativa la crearea acestui isvor de venit, apoi parochului local Ioan Mada și dlui protopresbiter tractual Teodor Hermann, cari n'au pregețat nici pierderea de timp, nici ostenețele, nici pedecile ce li-s'au pus de multe-ori în cale întru realizarea marelui lor scop.

Ostenela lor va afla drépta răsplată la Cel preainalt, ear' posteritatea le va păstra amintrea, având a le fi recunoscutore.

Scopul sus amintitilor e aproape realizat, căci în 21 Septembrie st. v. s'a aședat pétra fundamentală la biserică cea nouă, care în anul viitor va fi gata, și se va da destinașunii spre mângăierea credincioșilor.

Actul așezării acestei petrii fundamentale — la însărcinarea dlui protopresbiter tractual — s'a făcut prin parochul din Coruieni Vasilie Andreiu, asistat de parochul local Ioan Mada, apoi Ioan Buzura, paroch în Poiana-Blenchei și Vasilie Bodea, paroch în Goștila.

După terminarea ceremonialelor dl comisariu a adresat celor preșenți o cuvântare alasă și pëtrundătoare, îndemnându-i a concurge după putința atât materialminte, cât și moralminte la ridicarea noului Sion.

Notez, că a fost present și dl deputat dietal Simó Lajos, care unde numai cere trebunța, se află întré alegătorii sei, dându-le sfaturi părintești și premergând cu exemplul.

Tot cu această ocașione s'a înaintat telegrafice o adresă de alpire și supunere I. P. S. S. D. arhidieceșei și metropolit al nostru Ioan Metianu.

A urmat apoi prânz comun în casa parochului local Ioan Mada, cu care ocașione s'au ținut mai multe toast, și adecă primul pentru sănătatea preabunului nostru Arhidieceșei și metropolit, apoi pentru șeful tractual, pentru inițiatorii edificării bisericii, pentru parochul local și p-ntru poporeni, pentru dușeții preșenți, etc.

După ridicarea mesei, ne-am depărtat mângăiați, dorind, ca în anul viitoriu să convenim earăși aici, la actul cel mai mare, la actul sfințirii și predării acestui nou sion destinașunii sale. B. F.

NOUTĂȚI

Pentru „Voința națională“. Organul „Voința națională“ din București, vrea să ne dovediască dragoste frățescă, când sub titlu bombastic — după obiceiul locului, — se ocupă și cu necazurile noastre de aici. Frumos și creștinesc lucru. Fiind însă vorba de noi, ne permitem un sfat binevoitor. Nu reproduceți, dlor, în organul D-vóștră toate insanșitășile, câte se strécóră prin canalul foii de la Arad, pentru că nu puteți controla esactitatea scriselor ce reproduceți, și astfel deveniți écoul unor neadevăruri cu rea intenție buciamate. Spre ilustrarea faptului, din multe dovede ce ne stau la dispoșitie, de astădată vă aducem numai ur-

mătorea: În numărul de la 25 Octobrie a. c. st. v. reproduceți un articol din fôia aradană, în care întré alte năsdrăvănii se spune, că Inaltpreasânștia Sa actualul nostru arhidieceșei și metropolit ar fi introdus în seminarul „Andreian“ estradarea certificatelor și în limba magiară. Neadevăr. Consistoriul arhidieceșan prin decisu s'eu de la 14 Iunie 1898 nr. 4164 Școl. a permis — „cedând forței“ — ca diplomele de cualificașione învățatorcă să se redacteze paralel, în limba română și magiară, precum se redactază la gimnasii și la alte preparandii românești de aici. — Pe atunci I. P. S. Sa era episcopul Aradului. Acesta bine o știau și gazetarii aradani, cari însă nu se sfiesc a publica calumnia cu vedită rea intenție.

† Zaharie Boiu. Familia în jale continuă a primii din toate părțile adrese de condolență. Din acestea reproducem cea trimisă de corpul profesional din Brașov: „Corpul profesional de la școalele medii gr. or. române din Brașov vă rógă să primiți espresionele condolentei sale la ireparabila pierdere ce ați îndurat prin mórtea binemeritatului pentru biserică și nașione conșot. Memoria lui va fi eternă. De la societatea „Petru Maior“ din Budapesta a sosit următorea depeșă: „Deplăngem pierderea distinsului nostru membru onorar“.

Au mai condolat: Teodor Cartianu, inspector la creditul foncier urban, (București), Dr. Ioan și Sidonia Popescu, Iosif Popescu, director de bancă (Reghinul-sășesc), familia Ștefan Șelariu (Hașeg), căpitanu D. Florian, locotenent Penner (Bpeșta), parochul Ioan Popovici (Sadu), Wilhelm Seiwert, predicator evang. (Sighișora), Nic. Proștean, avocat (Lugoj), Dr. Aurel Demian (Arad), Ilie Cismaș, subjude reg. (Vinga), Rosalia și Ștefan Rusu (Nașna) și Ioan Motora, preot ort. (Câmpeni).

Cununi eterne. Ioan Vătășan, funcționar la „Albina“, și soție-sa Hersilia n. Toma, au dăruit la „masa studenților din Brașov“ 10 corone, în loc de cununa pe cocișugul réposatului lor naș Zaharie Boiu, protopresbiter și asesor consistorial în pensioe.

O nouă arhiduceșă. Marti (3 Novembre n.) s'a făcut în Lenz botezarea ficeii arhiduceșului Petru Ferdinand și arhiduceșei Maria Cristina, născută Vineri (30 Octobrie n.). Mica arhiduceșă a primit în botez nume: Elena Maria Alice Cristina Iosefa Walburga Blandina Cecilia Filomena Carmela Ignazia Rita Dacascia. Nașă a fost arhiduceșă Alice, mare-duceșă de Toscana.

Sfințirea bisericii din Jimbor. Duminecă, 2 Novembre st. v. se va face sfințirea bisericii din Jimbor (tract. Cohalm). Actul sfințirii va fi condus de asesorul consistorial Mateiu Voileanu ca mandatar al Escelenței Sale metropolitului Ioan. La acest act solemn sunt poftiti a lua parte toți credincioșii din loc și împrejurime.

Comitetul parochial.

„Voința“. Dr. Victor Onișor face cunoscut, că „Revista Bistriței“, ce apărea până acum în Bistrița sub redigarea dsale, cu numărul dto 7 Novembre a trecut în proprietatea și redactarea dlui Lucian Bolcaș, care va continua editarea și redactarea ei sub titlul „Voința“.

La fondul de 20 fileri, înființat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiu“, pentru acuirea unei case cu hală de vîndare pe șema meseriașilor români, la stăruința dlui Ștefan Mircan, cleric în cursul III. teologic al seminarului „Andreian“ din Sibiu, au dăruit câte 20 fileri următorii elevi ai seminarului „Andreian“: din cursul II teologic: Onisifor Ghibu, Alexe Latiș, Adam Lula, Zaharie Manu, Pompeiu Morușca, Nicolau Știré, Trandafir Școrobeș; din cursul I teologic: Ioan Andreiu, Stoia Bobes, Emilian Cioran, Grigoriu Chialda, Traian Costea, Ioan Crăciun, Nicolae Damian, Ioan Duma, Ioan Druhora, Ioan Mateiu, Gavrișă Micu, Dumitru Giurgiuca, Ioan Felea, Aurel Popoviciu, Constantin Popoviciu, Ioan Lăncu, Victor Iosif, Vasile Maximilian, Ioan Mihut, Victor Pralea, Romul Pulca, Toma Modran, Constantin Moldovan, Titu Morariu, Eugen Muntean, Nicolae Muntean, Ioan Popa, Miron Popa, Ștefan Spărchez, Emilian Stoica, George Șolca, Eugen Todoran, Pompeiu Trif, Nicolae Vas; din cursul III pedagogic: Petru Tămășoiu, Simion Floca; din cursul II pedagogic: Elie Bura, Ioan Ciupe, George Cojan, Nicolae Bologa, Petru Mihailă, Cornel Mircea,

La același fond au mai dăruit: institutul de credit „Zlăgneana“ întru vecinica pomonire a mult regretatului Ilie Dumitrescu din Metes, fost membru fondator și membru în direcțiunea institutului amintit, 5 cor.; George Mocian, culegător tip., măiestrii croitori Ioan Petrașcu și Ioan Păreșu, fie-care câte 20 fileri, George de Algya, corespondent comercial 1 cor., și Vic. Tordășianu 10 fileri.

Bachnea nu mai e „Szász-Bonyha“. Reprezentanța comunei Bachnea (Têrnavă) a hotărit să schimbe numele ungueresc al comunei, din „Szász-Bonyha“ în simplu „Bonyha“. Hotărirea a fost aprobată și din partea forurilor superioare competente.

Anticități din epoca avară. Grosz Antal, mare-proprietariu în Úszög, a aflat în pământul seu peste cincizeci de obiecte antice, de mare valóre, despre cari profesorul de archeologie la universitatea din Budapeșta și director al Museului Nașional, Dr Iosif Hampel, zice că sunt una dintré cele mai prețioșe descoperiri de anticități, câte s'au făcut în timpurile mai noue. Obiectele aflate sunt: bijuterii, ornate cu petri scumpe, și podóbe de cal de călărie de pe timpul Avarelor, și probabil că vor fi fost proprietatea vr'unui șef de seminție, înmormântat acolo împreună cu calul său. — Grosz a donat toate acele obiecte museului din Pécs (Cincibiserici).

Schelet de mammoth — în Murăș. Un morariu din Zsigmondháza a aflat în malul Murășului, cu ocașione unor săpături, un os uriaș, despre care cunoscutorii în cauză au constatat că e os de fluer de picior al unui mammoth. S'a dat în grija museului „Societății Kôlcsy“ („Kôlcsy-Egyesület“), ear' pentru continuarea săpăturilor sistematice s'au luat dispoșitiunile necesare, sperându-se că va pótă fi aflat și restul scheletului.

Din crimele țiganilor. Aprópe prin toate locurile pe unde se permite țiganilor vagabunșii așezarea pe câte un timp óre-care, se întâmplă jafuri și omoruri înfiorătoare, comise de țigani de acestia. În timpul mai recent s'a întâmplat un asemenea cas în Tâla (comitatul Caraș-Severin), unde — după cum cetim în „Drapelul“ — în noștea de 28 Octobrie n. o cetă de vr'o opt țigani străbătând în casa economului Ioan Galetariu, l'au mecelărit formal, atât pe el cât și pe soția și pe mama lui, apoi vîrîndu-i sub pat, au dus cu ei lada de bani a lui Galetariu, în care erau 2200 corone și multe hărții de valóre. De urma criminalilor până acum nu s'a putut da. Cei trei nenorociți au fost aflați încă în viață, dar' fără nici o speranță de a pótă fi scăpați de mórte.

Femeile nu pot fi juriste. O domnișórá a cerut să fie primită ascultătoare la facultatea juridică a universității din Budapeșta. Corpul profesional luând la discuție cererea coconiței, a hotărit respingerea cererii, decretând totodată că peste tot femei n'au să fie primite la studiile juridice. Să mergă femeile la filosofie, ori la medicină, dacă tot-mai vor-se să se dedice studiilor superioare. Hotărirea a fost transpusă la senatul universitar, care a aprobat-o întrú toate.

Osândirea usurei. Lányi Armin din Budapeșta, pe lângă afacerile casei sale de împrumut pe obiecte mai făcea și trebóre de alte feluri de împrumut, dând adecă bani pe cambii, cu cametă de 300%. Înglodăți astfel în datorii din cari nu mai era chip de éșit, o semă din datorășii lui Lányi au făcut arătare la tribunal. Pertractată cauza la tribunalul din Budapeșta, usurariul Lányi a fost osândit la trei luni temniță și trei mii de corone amendă. Procurorul a recurat sentința la tablă, pentru urcarea pedepsei, ear' osânditul a recurat pentru achitare. Mercuri a fost pertractată cauza la tabla regescă din Budapeșta, care a aprobat întrú toate sentința forului prim. Mai rămăne acum să se pronunțe și Curia, la care va ajunge cauza în urma recursului de nulitate al acusatului.

Cine suferă de reumă, podagră, nevralgie, dureri de urechi și migrenă, să folosescă crucea duplă magneto-electrică R. B. 86967 inventată de dl Albert Müller (Budapeșta V. Vadász ut. 42/V. care întrece în efect toate remediile din lume. Nenumărate sunt scrisorile de recunoscință, cari adevereștă această, cum o adevereștă întré altele și Ludovic Weiser, profesor de pian (Pozsony), într'o scrisóre adresată de curând dlui Müller.

Colecta de noroc Gaedicke. Facem atenție pe cetitorii noștri asupra inseratului de astăzi al cunșutei și celei mai mari colecte Gaedicke. Norocul acestei firme este cunoscut pretutindenea, așa că fie-care voește să jöce numai la norocosul Gaedicke, deore-ce de fapt nu trece tragere în care firma acesta să nu pótă arăta unul sau mai multe căștiguri principale.

